

מסורת הש"ס

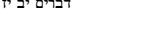
6) לקמן פס' ב: ג) נבמכר' ובמעיל' אמת אליעזר ביו"ד ודע עוד דנמעילה בייחא היא דתנא ר"א אומר לא יאכל כ"ג, א) מכות י"ט, מעילה י"ד, ד) נלקמן מ"א: מ"ד לח: ב"מ קטו: טהדרין סג, מנחות נח: תמורה ז: כריתות ד, ה', א) נשנת כהן, ו) ויפנות ככ: מכות ה"ג, ו) מכות טז: טירומין כח, ח) ויקרא י"ג, ט) ויקרא ו', י' ודף עג,א: ט) ויע' מוס' יומא לו: ד"ה לא ומס' מכות יח: ד"ה כל,

תורה אור השלם

1. וכל תשאת אשר יבא מןהא אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף;

ויקרא ו כג ואם יתור מבשר המלאים וזמן הולכם עד הבקר ושרפת את התותר באש לא יאכל כי קדש הוא: שמות כט לר 3. ויהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל בקדש ישרף והבשר כל טהור יאכל בקדש: ויקרא ז יט 4. לא אכלתי באני ממנו ולא נתתי ממנו בטמא ושמעתי בקול ה' אליה עשיתי בכל אשר צוהני: דברים כי יד 5. לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצחקך ובברת בקרך וצאנך וכל גידך אשר תור וגדבךך ותרומוהו ידך: דברים יב יז

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה לוקה ארבע וכו' בשקלים סתם אל תשקלו:

גליון הש"ס

נבדא הקישא הוא. עיין זכתיס לה ע"פ מד"ה והסביר:

מוסף רש"י

בקדש באש תשרף. במקום אכילתו שריפה. לקמן טז. א) שריפין אותה בקדש. בעזרה לקמן כג. פסולי קדשי קדשים. שמחלתן כנשרותן בעזרה דמצי בתנן ויקרא ו) בתנן אהל מועד שם. ואומר קדשים קלים. שנפסלו בדנשרותן היתה חומת העזרה מחמתה, דהא הקטרה בעז, מנין שאף שנפסלו תהא שם שריפתן, ולהכי נקט אימורים, דאי נטמא בשמן על קדשים קלים נדאכל בכל העיר שריפתן נמי בכל העיר כדמתן לקמן פא: שורפין

אחז בתחזיתיהן על עץ נגזיתיהן לקמן כג. אבל פוטיתא. שרץ המים קטן שאין בו חיים, ואפי"ה כיון דכריה היא אכילה היא ולוקה ד' מלקות, בשרץ המים כתיב צמורת כהניס אל תשקלו את נפשותיכם בכל השרץ אשר הוא טמא ואם לאו כהניס, וכלל בהן בין שרץ הארץ בין שרץ המים, ומשום מגשרם לא תאכלו ומשום וכל אשר אין לו טעמו וקשקשת לא תאכלו שרובין כח. וזכית טמא טז. בקצרה. נמלה. שהיא שרץ הארץ, לוקה חמש. מרמי הא דאמנן, וכל הולך על גזון לכל השרץ אשר הוא לא תאכלה, הרי ג', וכל השרץ השורץ על הארץ שקן הוא לא יאכל, הרי ד', ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ, הרי ה', טולן כפרסת ויהי ביום השמיני שרובין שם, ומכות שם בקצרה.

ואם אינו ענין. לאוסרם באכילה דהא איסור אכילה גנופייהו כתיב. זו מדה צמורה דבר שלא הותרך לגופו תנהו ענין לענין אחר ותלמוד דבר לדבר אחר וכל המדות הלכה למשה מסיני: לימד על חטאם. פסולה ששריפתה בקדש בעזרה דמוהנה שורף* לא הוה שמעינן מקום שריפתה היכן: פסולי.

כל שאר קדשי קדשים כגון מנחה ועולה ואשם שנטמאו או שנשפך דמן ומנחה שלא נקטר קומנה ואימורי קדשים קלים שנטמאו. ודוקא נקט הני שמחלתן צמוך חומת העזרה אבל פסולי צשר קדשים קלים שאכילתן בכל העיר אף שריפתן אס נפסלו חוץ לעזרה הן והכי נמי מתן צאלו עוצרין לקמן מט). שורפן לפני הצירה והיינו חוץ לעזרה ושם היה בית הדשן לכך וכן מפורש בזכתיס בפי' טבול יוס (ד' קד:): אמר ליה. ההוא מרבנן לרבי שמואל צר נחמני דאקשי ליה האי קושיא רבי יונתן רבך נמי לא הוה מייתי איסור הנאה לכל איסורין מבקדש צאש תשרף דמצעי ליה לנדאמרת שמשרף בעזרה אלא מהאי קרא אמר להו: דהא כתיב ושרפת. אלמא לאו צר אכילה הוא: לכל איסורין. דוגמתן שנאמר בהן לאו באכילתן: ואם אינו ענין לאכילה. דהא בגופייהו כתיב טהור ענין להנאה: אמר קרא והטומא. דהוה ליה למכתב ושרפתו צאש: מצינעי ליה לנדרבי אלעזר.

ליתן לא תעשה דאי מושרפת לא הוה ידעינן ציה איסור לאו למלקות: כל שנקודש פסול. מדכתיב כי קודש הוא ימירה לרצות על שאר פסולי קדשי קדשים צאלו כגון פיוגול ויואל ונשפך דמו: מקרא קמא. וכל חטאתי* ולאו מצאש תשרף דאיצטריך לומר שישרף בעזרה אלא מלא תאכל ליכתוב צאש תשרף אלמא לאו צר אכילה הוא וממילא נפקא לן ציה נמי איסור לאו מהא דרבי אלעזר דמפיק מלא יאכל כי קודש הוא כל פסולי קדשים: לאו שצכללות. כגון צר. שנכלל כל הפסולין יחד: לא צערי. אזהרה נפקא לן ציה ציצמות צהערל (דף עג:): אין מוהירין. מדיון קל וחומר אף על פי שאדם דן קל וחומר מעצמו אינה אזהרה ללאו. צמסכת מכות (דף ה:): נפקא לן: היקשא הוא. ולאו קל וחומר דאימקש נדריך ונדבותין דהיינו שלמים למעשר דגן דכתיב ציה לא צעריה ממנו צטמא ומייתי לן מינה דאף קדשים לא

יאכלו צטומאה ולא צעריה ממנו צטמא אע"ג דידיו צעלמא הוא ואינו לאו הא נפקא לן ציה איסור לאו ציצמות צהערל* מהאי קרא דלא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר בפסולי המוקדשים שנפדו (דברים טו) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו טמא וטהור אוכלין צקעריה אחת יש כאן טומאת צשר לטהור וטומאת הגוף לטמא וקא אמר רחמנא גצי מעשר וקדשים ההוה בשעריך דשראי לן ציה טומאה הסם צפסולי המוקדשין הכא לא תאכל: אכל פוטיא. שרץ המים: לוקה ארבע. חד לאו צשרן המים צמורת כהניס דהוא ספר ויקרא ויאן וחד צמסנה מורה וידן ושני לאוין כמזכירס צמורת כהניס ויקרא טז בשקלים סתם * לא תשקלו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהן והכא לא כתיב על הארץ ומשמע צין שרץ המים וצין שרץ הארץ הרי ארבע: נמלה. שהיא שרץ הארץ: לוקה חמש. הני מרי דסתם שרצים וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ שרץ הוא לא יאכל וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלוים כי שרץ הס וחד גשםן ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ:

יאכלו צטומאה ולא צעריה ממנו צטמא אע"ג דידיו צעלמא הוא ואינו לאו הא נפקא לן ציה איסור לאו ציצמות צהערל* מהאי קרא דלא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר בפסולי המוקדשים שנפדו (דברים טו) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו טמא וטהור אוכלין צקעריה אחת יש כאן טומאת צשר לטהור וטומאת הגוף לטמא וקא אמר רחמנא גצי מעשר וקדשים ההוה בשעריך דשראי לן ציה טומאה הסם צפסולי המוקדשין הכא לא תאכל: אכל פוטיא. שרץ המים: לוקה ארבע. חד לאו צשרן המים צמורת כהניס דהוא ספר ויקרא ויאן וחד צמסנה מורה וידן ושני לאוין כמזכירס צמורת כהניס ויקרא טז בשקלים סתם * לא תשקלו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהן והכא לא כתיב על הארץ ומשמע צין שרץ המים וצין שרץ הארץ הרי ארבע: נמלה. שהיא שרץ הארץ: לוקה חמש. הני מרי דסתם שרצים וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ שרץ הוא לא יאכל וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלוים כי שרץ הס וחד גשםן ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ:

יאכלו צטומאה ולא צעריה ממנו צטמא אע"ג דידיו צעלמא הוא ואינו לאו הא נפקא לן ציה איסור לאו ציצמות צהערל* מהאי קרא דלא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר בפסולי המוקדשים שנפדו (דברים טו) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו טמא וטהור אוכלין צקעריה אחת יש כאן טומאת צשר לטהור וטומאת הגוף לטמא וקא אמר רחמנא גצי מעשר וקדשים ההוה בשעריך דשראי לן ציה טומאה הסם צפסולי המוקדשין הכא לא תאכל: אכל פוטיא. שרץ המים: לוקה ארבע. חד לאו צשרן המים צמורת כהניס דהוא ספר ויקרא ויאן וחד צמסנה מורה וידן ושני לאוין כמזכירס צמורת כהניס ויקרא טז בשקלים סתם * לא תשקלו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהן והכא לא כתיב על הארץ ומשמע צין שרץ המים וצין שרץ הארץ הרי ארבע: נמלה. שהיא שרץ הארץ: לוקה חמש. הני מרי דסתם שרצים וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ שרץ הוא לא יאכל וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלוים כי שרץ הס וחד גשםן ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ:

יאכלו צטומאה ולא צעריה ממנו צטמא אע"ג דידיו צעלמא הוא ואינו לאו הא נפקא לן ציה איסור לאו ציצמות צהערל* מהאי קרא דלא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר בפסולי המוקדשים שנפדו (דברים טו) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו טמא וטהור אוכלין צקעריה אחת יש כאן טומאת צשר לטהור וטומאת הגוף לטמא וקא אמר רחמנא גצי מעשר וקדשים ההוה בשעריך דשראי לן ציה טומאה הסם צפסולי המוקדשין הכא לא תאכל: אכל פוטיא. שרץ המים: לוקה ארבע. חד לאו צשרן המים צמורת כהניס דהוא ספר ויקרא ויאן וחד צמסנה מורה וידן ושני לאוין כמזכירס צמורת כהניס ויקרא טז בשקלים סתם * לא תשקלו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהן והכא לא כתיב על הארץ ומשמע צין שרץ המים וצין שרץ הארץ הרי ארבע: נמלה. שהיא שרץ הארץ: לוקה חמש. הני מרי דסתם שרצים וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ שרץ הוא לא יאכל וחד גשםן וכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלוים כי שרץ הס וחד גשםן ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ:

כל שעה פרק שני פסחים

כד.

ואם אינו ענין לאכילה. לא אחי שפיר דהכי מלי לאוקמיי באיסור אכילה דהא כתיב צאש תשרף: **הא אין צוקין עץ לאו שבבצלות.** הקשה הר"ר אליעזר ממין צאלו הן הלוקין (מכות יג). אמר דלאו דותר ופיוגול הוה צכלל הלוקין ואמאי והא לאו שצכללות הוא* ומירך דלגבי נותר

שמפורש צהדיא דכתיב ושרפת את הותר צאש לא יאכל כי קדש הוא לא חשיב לאו שצכללות ופיוגול נמי גמרינן עון עון מותר אך קשה דצפרק צמלא דמכות (דף ז: יח). גצי זר שאכל עולה לפני וזיקה לוקה חמש פריך ולילקי נמי מדרבי אלעזר דאמר כל שצקודש פסול ומאי קושיא והא לאו שצכללות הוא*: **אם אינו ענין לגופו דאתי בקף וחומר במעשר.** ואם תאמר והא איצטריך לרבינעי קדוש דלאמרינן צפרק קמא (דף יט). וי"ל דלא ליכתוב לא יאכל אלא ישרף*: **הקישא הוא.** תימה אמאי קרי ליה הקשא תיפוק ליה קדוש כתיב צהדיא צפרק וצכורות צקך ולאנך ואזהרה למעשר נמי יליף מהאי קרא וי"ל דלריך הקשא משום איסור הנאה דלא תוקי קרא דיהבשר לאיסור הנאה שהיא צלאו¹ דצפ' שני דשנת (דף כה). לא לפי איסור הנאה צשמן קדש שנטמא אלא ממעשר: **דברתיב לא תובל לאבול בשעריך.** האי לא חשיב לאו שצכללות מדלא כתיב מעשר דגנך וצכורות צקך לא תוכל לאכסל² ש"מ ליחודי לאו אכל חד דכתי' צקרא תמא:

ליכרעה קמא ואיפוך דליכתוב באש תשרף ולא בעי לא תאכל מה תלמוד לומר לא תאכל אם אינו ענין לגופו דנפקא ליה מדרבי אלעזר תנהו ענין לכל איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין לאיסור הנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא הותר הותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה אמר ליה רב פפא לאבבי ואימא ליחודי ליה לאו לגופיה הוא דאתא דאי מדרבי אלעזר³ אין לוקין על לאו שבכללות אלא אמר רב פפא מהכא ³והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף שאין תלמוד לומר לא יאכל מה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופו דהא נפקא ליה מקל וחומר ממעשר הקל⁴ ומה מעשר הקל אמרה תורה ⁴לא בערתי ממנו בטמא בשר קדש חמור לא כל שכן וכי תימא⁵ אין מזהירין מן הדיון *הקישא הוא דכתיב⁵ לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וגו' מה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לכל איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין להנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא הותר הותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה אמר ל' רבינא לרב אשי ואימא לעבור עליו בשני לאוין לאו מי "אמר אבבי יאכל פוטיא לוקה ארבע נמלה לוקה חמש צירעה

קמא ואיפוך דליכתוב באש תשרף ולא בעי לא תאכל מה תלמוד לומר לא תאכל אם אינו ענין לגופו דנפקא ליה מדרבי אלעזר תנהו ענין לכל איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין לאיסור הנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא הותר הותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה אמר ליה רב פפא לאבבי ואימא ליחודי ליה לאו לגופיה הוא דאתא דאי מדרבי אלעזר³ אין לוקין על לאו שבכללות אלא אמר רב פפא מהכא ³והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף שאין תלמוד לומר לא יאכל מה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופו דהא נפקא ליה מקל וחומר ממעשר הקל⁴ ומה מעשר הקל אמרה תורה ⁴לא בערתי ממנו בטמא בשר קדש חמור לא כל שכן וכי תימא⁵ אין מזהירין מן הדיון *הקישא הוא דכתיב⁵ לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וגו' מה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לכל איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין להנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא הותר הותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה אמר ל' רבינא לרב אשי ואימא לעבור עליו בשני לאוין לאו מי "אמר אבבי יאכל פוטיא לוקה ארבע נמלה לוקה חמש צירעה

קמא ואיפוך דליכתוב באש תשרף ולא בעי לא תאכל מה תלמוד לומר לא תאכל אם אינו ענין לגופו דנפקא ליה מדרבי אלעזר תנהו ענין לכל איסורין שבתורה ואם אינו ענין לאכילה תנהו ענין לאיסור הנאה אי מה כאן בשריפה אף כל איסורין שבתורה בשריפה אמר קרא הותר הותר בשריפה ואין כל איסורין שבתורה בשריפה אמר ליה רב פפא לאבבי ואימא ליחודי ליה לאו לגופיה הוא דאתא דאי מדרבי אלעזר³ אין לוקין על לאו שבכללות אלא אמר רב פפא מהכא ³והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף שאין תלמוד לומר לא יאכל מה תלמוד לומר לא יאכל אם אינו ענין לגופו דהא נפקא ליה מקל וחומר ממעשר הקל⁴ ומה מעשר הקל אמרה תורה ⁴לא בערתי ממנו בטמא בשר קדש חמור לא כל שכן וכי תימא⁵ אין מזהירין מן הדיון *הקישא הוא דכתיב⁵ לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וגו' וכל גידריך אשר תור אלו הקדשים. אמר ליה רבינא לרב אשי ואימא לעבור עליו בשני לאוין. כלומר לא בא מופנה שתרדשו בו ואם אינו ענין לגופו תנהו ענין לשאר איסורין, אלא לגופיה בא. וא"ת הלא כבר הוקש למעשר דכתיב ביה לאו, שנאמר לא תוכל לאכול

בשעריך לא יאכל עוד למה בא, לחייבו בשני לאוין, מי לא אמר אבבי אכל פוטיא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש, הכא נמי לוקה על שני לאוין. והא דאבי מפורש בפי' אלו הן הלוקין פוטיא הוא דג טמא. וכתיב בדגים ושקן יהיו לכם מבשרם לא תאכלו, א) וכתיב עוד לכל השרץ השורץ לא יאכל כי שקן הם, ועוד כתיב אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם. נמצאו ארבעה לאוין באוכל שרץ סתם. ולא פירש באחד מהם בארץ, נמצאו הלאוין הללו כולן בכל השרץ, בין שרץ של מים ובין שרץ של יבשה, לפיכך אמר אבבי אכל פוטיא שהיא שרץ חים לוקה עליה הללו ארבעה לאוין כלם. אבל נמלה שהיא שקן היבשה עובר א) בארבעה לאוין הללו והוסיפה התורה על שקן של יבשה לאו חמישי, שנאמר ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ, הלכך לוקה חמש.

א) דברי רבינו מוהיט דהא צהאי קרא כתיב צהדיא לכל השרץ השורץ על הארץ וגו' וצאמת הר"ף סו"פ אלו טרפות וצרי"י כאן וצמסות ט"ו הביאו דלאו ד' הך קרא דמשה מורה וכל אשר אין לו וגו'. ג) גם ז"ע דקרא דושקן יהיה לסם מצטרס אל תאכלו כתיב רק צפרן המים וצרך הארץ לא נכלל כלל צרך קרא ועי' צרי"ף וצרי"י ודברי רבינו מנהי ליישב.

עין משפט ונר מצוה

בא א מיי פ"ע מהל' פסולי מוקדשין פסולת א ב:
כב ב מיי פ"ח שם פסולת א ד:
ג ומיי פ"ח מהל' סנהדרין הל' ב ג:
כג ד מיי פ"צ מהלכות מאלכות אסורות הל' כג ורב אלפס חולין סוף פ"ג דף רפ"ג. האריך בפירושו:

מוסף תוספות

א. דהא נותר כתיב בהאי קרא דמייתי הכא וחשוב ליה הכא לאו שבכללות. מוס' ר"פ ב. ומדכתיב לא יאכל מוקמינן ליה שפיר לכל איסורין שבתורה. שם. ג. דאי לאו הקישא הוה אמרינן דמההוא נפיק לן בקדשים טמאים איסור אכילה וקרא דהובשר אשר יגע וגו' הוה מוקמינן ליה לאיסור הנאה ולא הוה מותר לן מיד. חי' הרי"ך. ד. אלא כתיב לא תוכל לאכול והדר מפרש להו. מוס' הרי"ש.

רבינו חננאל

בקדש בשרפה, ולא שאר איסורין שבתורה. והאי בקדש מבטי ליה לכדתינא, בקדש באש תשרף לימד על חטאת כ"י ונחתה. ואיתנן לפורשי מהא דאמר ר' יונתן. ואם יותר מבשר המלואים וגו', נדחו דבריו. ותרצה אבבי לעולם מקרא קמא, והוא וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד, ואיכ' נימא קרא בקדש באש תשרף ונשתוק, לא תאכל למה לי. אם אינו ענין לגופיה דנפקא ליה מדר' אלעזר דאמר לא יאכל כי קדש הוא כל שבקדש פסול ליתן לא תעשה על אכילתו, תנהו ענין לשאר איסורין שבתורה. ודחינן תוב, ואימא ליחודי ליה לאו לגופיה, דאי מדר' אלעזר הוה ליה לאו שבכללות כדפירש כל שבקדש כלל כל פסולין שבקדש, ולאו שבכללות אין לוקין עליו. אלא א"ר פפא מהכא שתרדשו בו ואם אינו ענין לגופו תנהו ענין לשאר איסורין, אלא לגופיה בא. וא"ת הלא כבר הוקש למעשר דכתיב ביה לאו, שנאמר לא תוכל לאכול

בשעריך לא יאכל עוד למה בא, לחייבו בשני לאוין, מי לא אמר אבבי אכל פוטיא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש, הכא נמי לוקה על שני לאוין. והא דאבי מפורש בפי' אלו הן הלוקין פוטיא הוא דג טמא. וכתיב בדגים ושקן יהיו לכם מבשרם לא תאכלו, א) וכתיב עוד לכל השרץ השורץ לא יאכל כי שקן הם, ועוד כתיב אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם. נמצאו ארבעה לאוין באוכל שרץ סתם. ולא פירש באחד מהם בארץ, נמצאו הלאוין הללו כולן בכל השרץ, בין שרץ של מים ובין שרץ של יבשה, לפיכך אמר אבבי אכל פוטיא שהיא שרץ חים לוקה עליה הללו ארבעה לאוין כלם. אבל נמלה שהיא שקן היבשה עובר א) בארבעה לאוין הללו והוסיפה התורה על שקן של יבשה לאו חמישי, שנאמר ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ, הלכך לוקה חמש.

א) דברי רבינו מוהיט דהא צהאי קרא כתיב צהדיא לכל השרץ השורץ על הארץ וגו' וצאמת הר"ף סו"פ אלו טרפות וצרי"י כאן וצמסות ט"ו הביאו דלאו ד' הך קרא דמשה מורה וכל אשר אין לו וגו'. ג) גם ז"ע דקרא דושקן יהיה לסם מצטרס אל תאכלו כתיב רק צפרן המים וצרך הארץ לא נכלל כלל צרך קרא ועי' צרי"ף וצרי"י ודברי רבינו מנהי ליישב.

עין משפט
נר מצוה

כד:

צִירְעָה לוקה שש. פ"ה דהא (ו) דכמיז צקדושים אל תשקלו את נפשומיכם צצהמה וצעוף ובכל אשר תרמוש האדמה וגו' לא חשיב ליה דצגדולים מיירי^א דלא כמיז (ו) שרן ולשון שרן דצר שהוא נד צארך ואינו נראה אלף ע"י שירונו מפני קטנו וקשה דצפ"ד

מיתות (סנהדרין נט:). דרשין וכל חיה הרומשת זה הנחש משמע דרמישה הוה נמי דצבר הרומש כמו נחש שהולך על גחווו ומי' הר"י דאורליני"ש דההוא קרא איירי צח' שרליס דאמרין צמעילה צפרק קדשי מוצח (דף טז:) וחס) צמוצדליס ממך דיצר הכמוצ דכמיז צסיפא דקרא אשר הצדלתי לכס לטמא והיינו ח' שרליס

שכן טמאים: **לָרְבוֹת** את האִימוּרים. דסד"א אין חייצין עליהם משום טומאה^ב הואיל ואין ניתרים ודרשין צמנמות צפרק הקומץ את המנחה (דף סה:) היתר לטהורי' חייבים עליהם משום טומאה להכי אינטריך לרצויניהו מיהו קשה דצמעילה צפ' חטאת העוף (דף י:). דריש חסם מאשר יקרב בכל הקדשים הכמוצ מדצר ויליף חסם אימורים וכול שאין ניתר לטהורים ורצינו שמשון תירך דאיטריך לרצוי דסד"א דלא יצא איסור טומאה ויחול על איסור חלב: **פָּרָט** אַבוּבָא חֲלָב דרי. והא דאמר צגיד הנשה (חולין קב:) אכל צפור טהורה צחייה בכל שהוא צמיתמה צכית^ג שאני עוף שהוא רך וחזי לאומנא וחשיב כדרך הנאחמו והא דאמר צהקומץ רצה (מנחות כה.) דס צשעלו אינו עובר עליו ופריך צאצי מהא דמניא הקפה את הדס ואכלו או שהמחה את החלב וגמעו חייב ומשני כהן שהקפה צאור וכאן צשקפה צחמה וליף הך דהכא ל"ל צשהציימא לנצדדים קחני הקפה את הדס צחמה ואת החלב צאור דאי צחמה מי הוא ופטור: **אַלֵּא** הבא משום דזיעה בעלמא הוא. מימה לרי' דצהעור והרטוצ (חולין קכא.) וחס) וליף מקרא דאין חייב משום ערלה אלף על היונא מזמיתא וענבים דגמר ערלה פרי מר מצבורים וצבורים מתרומה וצתרומה כתיב תירוש ויזהר אם כן אמאי אינטריך למימר הכא זיעה צעלמא הוא *וי"ל דהא דאיטריך למליף חסם פרי פרי מצבורים לאו למעוטי שאר משקין איטריך דמן הדין אפילו תירוש

כל שעה פרק שני פסחים

זִירְעָה. שרן העוף היא וגם שוראת על הארץ ויש בה אלו חמש לאוין ומוסיף עליה לאו דשרן העוף צמשה תורה (יד) וכל שרן העוף טמא הוא לכס לא יאכלו. שרן לשון רוחש ונענוע ואינו נראה ואין צהמה וחיה הצבוטין מן הארץ בכלל שרן הלכך לא תשקלו את נפשומיכם צצהמה וצעוף וגו' דכתיב

צִירְעָה לוקה שש א"ל כל היבא ^אדאיבא למודרש דרשינן ולא מוקמינן בלאוי יתירי ויהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דרייש' ^אלמה לי ^אלרבות עצים ולבונה והבשר כל טהור יאכל בשר דסיפיה למה לי לרבות אימורין אימורין מוהתם נפקא ^אדרתניא ^אוהנפש אשר תאכל בשר מוצח השלמים אשר לה' לרבות את האימורין ויהתם טומאת הגוף בכרת ויהבא טומאת בשר בלאו א"ר אבהו א"ר יוחנן ^אכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך אכילתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי שאם אבל חלב חי שפטור איבא דאמרי א"ר אבהו אמר ר' יוחנן וכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי למעוטי *שאם הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו שהוא פטור וכל שכן אוכל חלב חי שהוא פטור אתמר נמי אמר רב אחא בר ^אעויה אמר רב אסי א"ר יוחנן הניח חלב של שור הנסקל על גבי מכתו פטור לפי שכל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא דרך הנאתן אמר ר' זירא אף אנן גמי תנינ' ^אאין סופגין את הארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים בלבד ואילו מתותים תאנים ורמונים לא מאי טעמא לאו משו' דלא קאביל להו דרך הנאתן אמר ליה אבבי בשלמא אי אשמעינן פרי גופא דלא קאביל ליה דרך הנאתו שפיר אלא הבא משום דזיעה בעלמא הוא אמר אבבי ^אהכל מורים בכלאי הכרם שלוקין עליהן אפילו שלא כדרך הנאתן מאי טעמא משום דלא כתיב בהו אכילה מיתיבי איסי בן יהודה אומר ^אמגין לבשר בחלב שהוא אסור נאמר כאן ^אכי עם קדוש אתה ונאמר להלן ואנשי קדש תהיון לי מה להלן אסור אף כאן אסור ואין לי אלא באכילה בהנאה מגין אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה בשר בחלב שנעבדה בו עבירה אינו דין שיהא אסור בהנאה מה

זִירְעָה. שרן העוף היא וגם שוראת על הארץ ויש בה אלו חמש לאוין ומוסיף עליה לאו דשרן העוף צמשה תורה (יד) וכל שרן העוף טמא הוא לכס לא יאכלו. שרן לשון רוחש ונענוע ואינו נראה ואין צהמה וחיה הצבוטין מן הארץ בכלל שרן הלכך לא תשקלו את נפשומיכם צצהמה וצעוף וגו' דכתיב צקדושים תהיו (ו) אינו מן המניין דלאו צשרליס כתיב: **והבשר למה לי**. השמא דאמר' קרא לאו לגופיה אתא אלף לאס אינו ענין מינח ואשר יגע בכל טמא לא יאכל והבשר למה לי ומשני לרבות עצים ולבונה לקבל טומאה ואע"ג דלאו אוכלא הוא: **והבשר כל טהור יאכל למה לי**. והבשר יתירא מנעיא ליה דאינו כל טהור יאכל צשר דריש ליה צמנמות (יד סה:) כל טהור יאכל צשר והנפש אשר תאכל צשר וגו' היתר לטהורין חייצין עליו משום טומאה יאֵא צשר צנטמא לפני זריקת דס. לשון אחר צין צרישא צין צסיפא ^אי' יתירא מיצע' ליה: **לרבות אם אימורין**. שאס נטמאו ואכלן טהור שיעבור עליהן משום צ' לאוין לאו דורות שאף הכהן זר אכלס ולאו דטומאת צשר ואדלעיל קאי והכי קאמר לא יאכל והבשר נמי צנטמא לא יאכל: **אשר לה'**. קרא יתירא הוא דה"ל למכתצ מוצח השלמים וטומאתו עליו וכתיב אשר לה' לרבות אף צשר הקרב לה' שאס אכלו צטומאה ענוש כרת: ומשני **חסם טומאת הגוף**. איירי (ו) והאי וטומאתו עליו מוקמינן לה צוצחים צפרק צ"ש (דף מג:) צטומאת הגוף הכמוצ מדצר והכא רציניהו לאוהרת טומאת צשר כשנטמאו הס והוא טהור שיהא מוחזר עליהן והכא ליכא כרת אלף לאו דאימעט מכת צוצחים צפרק צ"ש [סס:] אלף דרך אכילתן. אלף אם כן אכלן דרך אכילתן: **איבא דאמרי**. הא דרצי אצחו אהנאה איממר ואהקן דאסירי צהנאה: **חלב** אין דרך הנאחמו אלף צהצברה ולמשוח עורות ולא לרפואה וכו"ש אוכל חלב חי: **אין סופגין את הארצעים נר'**. גצי משקין קאי צמסכת תרומות וקאמר דאין כל מי פירות קרוין משקין אלף אלו צלצד. אין סופגין את הארצעים על שום מי פירות של ערלה משום דככולוהו שלא כדרך הנאתן הוא אלף אלו: **צשלמא אי**

אשמעינן צפרי גופא. דאי אכיל שלא כדרך כגון צשיצל אגוזים או אפרסקין ואכלן ואשמעינן דלא מחייב: **שפיר**. שמעינן מינה דאין לוקין אלף כדרך אכילתן אצל השמא טעמא דפטור משום דלאו פרי אכל: **כלאי הכרם**. כתיב (דברים כב) פן תקדש המללא דמשמע לא תהנה ממנו אלף תשרפטו ופן לאו הוא^א: **שהוא אסור**. צאכילה: **ערלה שלא נעבדה צה עצירה**. צנטיעתה: **צשר צחלב צנעצדה צו עצירה**. כשצישלו ועצר עליו על לאו לא תצטלס: **ערלה** (ושבין כח.) ובעינן וכו' לרבות עצים ולבונה. והבשר וכו' לרבות עצים ולבונה. והבשר כל טהור יאכל וגו', ויזוי ומירה, לרבות עצים ולבונה של קודש לטומאה, וקאי אדלעיל והבשר אשר יגע בכל עמא לא יאכל והבשר (לקטו דח.) או: והבשר יתירא הוא דהא רשיה דקרא צבשר משתעי, לרבות עצים ולבונה לקבל טומאת אכילתן (חולין דז.) לטומאת עמון דחיתת הקודש משתתם לשויהו אוכלא ואע"ג דהיי לאו צמי אכילה ניהו (מבויט דז.) דעיי המערכת מקבלים טומאה, מדרבנן היא משום חיתת הקודש וקרא אסמכתא בעלמא דהא עלים צעלמא לא מקבל טומאה (מנחות כא.) וקבי. וחולין גז.)

לרבות אימורין. להמחייב כרת האוכלן צטומאת הגוף, דאשר לה' יתירא הוא למימר ציה דהא עולה נגמס (לויט דז.)

אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן. וכל שכן דרך אכילתן למעוטי אבל חלב חי שהוא פטור. אמר ר' זירא אף אנן גמי תנינא אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הרמונים לא, משום שאינו דרך הנאתן. ושני אבבי שאני הני דזיעה בעלמא ניהור. אמר אבבי הכל מורים בכלאי הכרם, כיון דלא כתיב בהו אכילה לוקה עליהן אפילו שלא כדרך הנאתן. ומותיב עלה איסי בן יהודה מיהא ברייתא דמיתאי איסור בשר בחלב בקיי מערלה.

כד א מיי פ"ו מהלמט אסורי מצח הלכה ח ופי"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה י: **בה ב** מיי פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה י: **כז** ג שס הלכה י: **כז ד** מיי פ"ד מהל' מאלות אסורות הל' י טוש"ע י"ד סי' קנה פסוק ג: **כח** ה מיי פ"י שס הלכה כז: **כח ו** מיי פ"ד שס הלכה י טוש"ע י"ד סי' קנה פסוק ג:

תורה אור השלם
1. והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר: וקרא ו יט
2. והנפש אשר תאכל בשר מוצח השלמים אשר לך וטמאתו עליו ונברחה הנפש והוא מעפיה: וקרא ו כ
3. לא תאכלו כל נבלה וגר אשר בשעריך תתננה ואקבלו או מבור לקברי בי עם קדוש אתה לך אליהך לא תבשל גדי בקרב אמו: דברים יד א
4. ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה תרפה לא תאכלו לקבל תשלכון אתה: שמות כב ל

מוסף תוספות

א. דריש שיין בדבר שהוא גדול כמו חיה כמו "כי תרמוש כל חיות יצר" (תהילים קד.) מוס'הל"א.
ב. ושאני ניתר לטהורים אין חייבים עליו משום טומאה. מי' חטאת.
ג. אלמא חי נמי דרך אכילתו מקרי. שס. ד. דאין גזירה שוה למצחה. מוס' ר"פ. ה. דאסירי באכילה ובתנאה. מוס' שאנן.
ו. דלא כתיב ביה אכילה אלא על היונא מזמיתא וענבים דגמר ערלה פרי מצבורים וצבורים מתרומה וצתרומה כתיב תירוש ויזהר אם כן אמאי אינטריך למימר הכא זיעה צעלמא הוא *וי"ל דהא דאיטריך למליף חסם פרי פרי מצבורים לאו למעוטי שאר משקין איטריך דמן הדין אפילו תירוש

רבינו חננאל

אכל צרעה שהיה שרץ העוף עובר על חמשה לאוין הללו, הוסיפה עליו התורה לאו אחד, שנאמר וכל שרץ העוף טמא הוא לכס לא יאכלו, והילכך לוקה שש מלקיות. ופסקוהי הני מילי דמוקמינן ליה בלאוי יתירי היבא דליכא מידי למידרש בגופיה. אבל היבא דאיבא למידרש כי האי גונא דרשינן. מכדי כתיב. ואם האכל יאכל מבשר ובה שלמי וגו', והבשר אשר יגע בכל טמא למה לי, לרבות עצים ולבונה שאם נטמאו ישרפו. והבשר כל טהור יאכל בשר כתיב, מדי דכחן טהור מציי למיכילה אם אכלו בטומאה חייב, חלב ודורדך הנאתן למעוטי מניח חלב של שור הנסקל על מכתו שפטור. אמר ר' זירא אף אנן גמי תנינא אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הרמונים לא, משום שאינו דרך הנאתן. ושני אבבי שאני הני דזיעה בעלמא ניהור. אמר אבבי הכל מורים בכלאי הכרם, כיון דלא כתיב בהו אכילה לוקה עליהן אפילו שלא כדרך הנאתן. ומותיב עלה איסי בן יהודה מיהא ברייתא דמיתאי איסור בשר בחלב בקיי מערלה.

מסורת הש"ס

א [נצבורות ו:] ב [נלקמן לה. ופי"ע ע"ש צפירי"א.]
ג [נצבורות ו:] ד [כיתות כג: נלקמן ו:]
ה [נצי' מוס' ע"ז יב: ד"ה חלף,]
ו [נצי' רב עירא וירא נלקמן ג:]
ז [חולין קב: תרומות פי"א נ"ג,]
ח [נצי' מוס' ע"ז יב: ד"ה חלף וכו' דאפשר דה"ה צע"ז לוקין אפי' שלא מדרך הנאתן ע"ש,]
ט [חולין קטו:,]
י [ויקרא כ,]
יא [שנפעות ד,]
יב [שמות כג,]
יג [ו כל שאין לו ממורין כ"ל רש"י,]
יד [מכות יח,]
טו [מספרה כ"ל,]
טז [נצי"ע מוס' צבורות י. ד"ה מה להלן,]

הגהות הב"ח

א [נצי"א לא יאכל דרישה דקרא למה לי: ב]
ג [רש"י ד"ה ומשני וכו' איירי דהאי: ד]
ה [חולין קב: ד"ה צע"ע וכו' פ"ה דלא,]
ו [נצי' פ"ב מעבדן ד' כח: ד]
ז [בא"ד דלא כתיב בהו שרן ולשון שרן וכו' ואינו נראה מפני קוטנו וקשה על ידי שירונו וקשה כ"ל,]
ח [ד"ה חלף וכו' לא ה' ליה למשנ:]

גליון הש"ס

גב' שאם הניח חלב של שור הנסקל. עין נדה לב ע"א מ"ה' וכעמ:
ח' ד"ה חלף וכו' בו דהא דאיצטריך לטילה. ע' כספר מנחות אור להבאול בעל פנים מאירות סוף פ' צדאסות:
ח' ד"ה חלב מורים. ווא דלא קאמר וכו' מישור דאין מוהריו מן החיין. ע' ע"ז יב ע"צ מ"ה' חלף וק"ע:

מוסף רש"י

צִירְעָה לוקה שש. היבא שרן העוף ולקן בכל הני חמשה, מוסף עליו וכל שרן העוף שרן הוא לא יאכל צמשה תורה, והאי דכתיב צקדושים תהיו ולא תשקלו את נפשומיכם צצהמה וצעוף ובכל אשר תרמוש, לא חשיב ליה, דצצהמה וחיה ועוף גדולים משתעי ולא צשרליס דלא כתיב בהו, לשון שרן דצר שהוא נד צארך ואינו נראה אלף על ידי שירונו ויחטונו מפני קוטנו (ושבין כח.) ובעינן וכו' לרבות הבשר וכו' לרבות עצים ולבונה. והבשר כל טהור יאכל וגו', ויזוי ומירה, לרבות עצים ולבונה של קודש לטומאה, וקאי אדלעיל והבשר אשר יגע בכל עמא לא יאכל והבשר (לקטו דח.) או: והבשר יתירא הוא דהא רשיה דקרא צבשר משתעי, לרבות עצים ולבונה לקבל טומאת אכילתן (חולין דז.) לטומאת עמון דחיתת הקודש משתתם לשויהו אוכלא ואע"ג דהיי לאו צמי אכילה ניהו (מבויט דז.) דעיי המערכת מקבלים טומאה, מדרבנן היא משום חיתת הקודש וקרא אסמכתא בעלמא דהא עלים צעלמא לא מקבל טומאה (מנחות כא.) וקבי. וחולין גז.)

מסורת הש"ס

(א) חולין קטו. כלאי פ"ו מ"ח, ז) והמלאה וכתוב הוער וכן איתא בחולין קיז. וז"כ בפירש"י דהכל, ג) נרכות סא: וימא פב סנהדרין עד, ד) וע"י מוס' סוטה י: ד"ה נח, ס) ודף קטז, ז) וי קדמ יח כטז, ח) כס"ח: דמטות, ט) כס"ח: שם, ט) כס"ח: מנחה,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם יש אדם שממנו חביב:

גליון הש"ס

ברש"י זאת אומרת. משום דאבתי לאו בשך בחלב. ע"י מנחות קא: ברש"י ד"ה האיל ובתוספ' שם ד"ה סיגול:

לעזי רש"י

מלו"י [מלו"י ד]. קדחת.

מוסף רש"י

המעביר עציון נקוב. חרשים זו ועבירו ככרס, שעת נקוב. הוא יונק מן הכרס (חורין קטז). הוסיף מאתיים. הוסיף כחן הכרס אחד ממאתים כגדל הירק או גרעין הירשים כתבוס, דהו לאו מהא ותשעים ותשעה דבהיר וחקל המאחזים היו חסוק, אסור, וכל שכן אס הוסיף יותר, דכלאי הכרס אין בטלים עד שישו בו ממאס דהייר והאחד של חסוק (שם). לא הוסיף. מאתיים אלא פחות כל דהו וכגון שיש בהיר ממאסין בו דהו חסו אחד ומאתיים, מותר (שם). כתיב הורע. משמע זריעה עמלה (שם). ובתיב המלאה. משמע מילוח ומתספוח (שם). זרוע מעיקרו. כחן הכרס נאכר מיד בהשרשה (שם). זרוע ובא. שהיה נגרס ככר בהימר חוץ לכרס צעין מלאה (שם). למה נאמר בכל מאריך. יאמר החביב שבהן וכל שכן שאינו חסוב. ויחא צב. לכן נאמר בכל מאריך. מן החביב עליון (ברכות סא) כלומר מהא אהבתו חביבה לו יותר מכל החביב לו (סנהדרין עד).

מוסף תוספות

א. שהיתה לו שעת הכושר ואסור בהנאה ואז לא מצוי למיפרך שכן ענוש ענוש כרת. מוס'. ר"פ. ב. דלאחר שנבח הוא אסור וקודם שנבח נמי שהיה חי היה מחוסר שחיטתו. ג. וליהדר, דינא וליתי במה הצד וכו'. מוס' שאין. ד. ואין זה דוחק הפירות והוספו מאתיים ולא העצים דאורחא דמילתא הוי הכי דרמורתו כבד הוי גדולות לפני דריעת כלאים. מוס'.

ערלה לא היתה לה שעת הכושר. שהפרי הזה חנט באיסור וגומר באיסור תאמר בצבר בחלב שיש לו שעת הכושר קודם שיתין בחלב: **כלאי הכרס יוכיחו**. ובשחיטת חולין^(א) פריך ונימא ערלה תוכיח וחזר הדין והתם מתרחן לה בכל הבשר ולקמן פריך ונימא מה לכלאי הכרס שכן לא היתה להם שעת הכושר:

ואם איתא. דכלאי הכרס חלוקין

להחמיר משאר חסורין ליפרוך האי:

ואצ"י. אמר לך היכי ניפרוך היכי נסיימה למילתיה דלא נילף צבר צחלב מיימה ונימא תאמר בצבר צחלב כו' אטו צבר צחלב אכילה כתיבה ביה התם נמי לוקין עליו אפי' שלא כדרך הנחתה: **מנבילה**. ונבילה אכילה כתיבה ביה. נבילה לאו דוקא קאמר דהא מטריפה גמרינן לה. ויש מפרשים דמשום דהאי טריפה דקרא איירי בצבר ובצבר המדולדל זה ושחטה כדאמרינן צבהמה המקשה לילד (חולין עג:) קרי ליה נבילה דממי לנבילה דלא מישמרו בשחיטה ואין נראה לי דטריפה נמי לא מישמרלא בשחיטה ואי משום דלא מיטמיא הנך נמי לא מיטמאוו: ואידך. אצ"י אמר לך להכי לא כתיב אכילה בגופו ללמדך שלוקין כו' הלכך לא מני פריך תאמר בצבר צחלב כו': **וליפרוך**

מה לכלאי הכרס שכן לא היתה להם שעת הכושר. וקא סלקא דעתך שכן נאכסרין אלא גידוליהן ולכן לא היתה להן שעת הכושר: **ואם אומרת**. מדלא פריך הכי שמע מינה כלאי הכרס עיקרן נאכר אף עיקר הזריעה עמלה נאכרה וזריעה היתה לה שעת הכושר כל ימייה עד שגשרשה. י"מ דהאי מקשה נמי ידע שאף הזריעה נאכרת אלא סבור שמשעת זריעה נאכרת וכן שמעמי אצל א"א להעמידה דמיצעי לן לפרושי הכי מה לכלאי הכרס שכן לא היתה להן שעת הכושר משעה שצאו לכלל כלאים תאמר בצבר צחלב שהיתה לה שעת הכושר משעה שצא לכלל זה דאם שוריה כל היום צחלב אינו נאכר צכן עומדי עליו שעת הכרס משגשרשו ולא משגורשו וכמה מגמומים יש בה חדא דטעמא דלא מיתסר^א משום דלכתי לא צבר צחלב

חביב ליה והרי הוא כלילי זה לצד זה לצד וכן כלאים כ"ז שלא נשרשו הרי הן כמגומין צדא ועוד כי אמר לעיל חמץ בפסח יוכיח מיצעי ליה למימר שהיתה לו שעת הכושר משנקרא חמץ בפסח והא ליתא ועוד מדמתיבי צב שמעיה הוסיף אין לא הוסיף לא מכלל דליכא מאן דסליק אדעתיה משעת זריעה אלא הוה סלקא דעמיא תוספת הוי עיקר לא ולשון עיקרן משמע כדפרישית דללישנא צדרא הכי הוה ליה למימר זאת אומרת כלאי הכרס צהשרשה נאכרו: **המעביר עצין נקוב ככרס**. וזרעים כתבוס שכבר נמחו הוסיף הנמח ככרס מאתיים אחד מן המאתיים שיש בו עכשיו שמתחלה היו בו קצ"ט שיעורים כתוספת זו ועכשיו יש בו מאתיים אסורין לפי שאין צהיתר הראשון כדי לצטל התוספת האסור שהערלה וכלאים אין צטלין אלא במאתיים של היתר לצד האיסור לא הוסיף מאתיים אלא פחות כל שהוא מותר דיש בו כדי להעלות צאחד ומאתיים ובספרי^(א) יליף ליה מתרומה שעולה צאחד ומאה וכלאים שכפל את אסוריו שאסורין צהנאה כפל את עלייתן. ודוקא נקט נקוב דיונק מקרקע דרך אור: **לא הוסיף לא**. אלמא אין הזריעה נאכרת: **מליאה**. הזרע משמע שאף הזריעה נאכרת מיהו קודם השרשה כמאן דמנחא צדרא דמי: **זרוע וצא**. קודם לכן הוסיף אין לא הוסיף לא דכתיב מלאה: **צנל מתרפאין**. אפילו באיסורי הנאה: **למה נאמר צנל מאורך**. יאמר החביב ענין דמאך יותר מן החביב עליון והמתרפא צעאי אשירה נראה כמורה צה:

כל שעה פרק שני פסחים

כה.

מה לערלה שכן לא היתה לה שעת הכושר. הקשה ריב"א נילף מערלה שהיתה לה שעת הכושר כגון נטל ענף מאילן של היתר שלא נגמריו פירומיו והרכיבו או נטעו ואומר ר"י דאינו אוסר אלא מה שגדל אחר שהרכיבו או נטעו וזה לא היה לו שעת הכושר והענף עצמו אינו נאכר אלא מפני מערובת האיסור ואם היה יכול להצדיל אותו הענף ממה שגדל אחרי כן היה מותר וכן כלאי הכרס אי לא היה עיקרו נאכר או מעביר ענין נקוב חשוב לא היה לו שעת הכושר שהאיסור הגדל אחרי כן לא היה לו מעולם שעת הכושר: **מה לחמין בפסח** שכן ענוש כרת. ומשול הנסקל לא מני למימר יוכיח^א דמה לערלה ולשור הנסקל שכן לא היה להם שעת הכושר לאכילה^ב:

כלאי הכרם יוכיחו. צפ"ל הצבר (חולין קטז): פריך^ג ונימא ערלה תוכיח ומשני וגראה לר"י דהוה מני למילף צמה מנינו מכלאי הכרס לחודייהו דמה כלאי הכרס שכן נעצדה זו עבירה ואסורה צאכילה וצהנאה אף אני אציא צבר צחלב וכו' אלא ניחא ליה למילף מכל הני צק"ו דחלים טפי: **מה לבבאי הכרם** שכן צוקים עליו שלא בדרך כו'. מימה לרשב"א היא גופא נילף צמה מנינו מכלאי הכרס שילקו על צבר צחלב שלא כדרך הנגלה ואומר ר"י דליכא למילף דאיכא למימר דשור הנסקל וחמץ שעבר עליו צנל יראה יוכיח שנעצד זו עבירה ואסור צאכילה ואינו אסור אלא כדרך הנגאה דאכילה כתיב צה:

עיקרן נאכסרין. אומר ר"י שם הגזעולים והקש שגדל ממנו נאכר כדאמרינן לקמן (ד' טז:) תגור שהסקיו צקליפי ערלה או צקשין של כלאי הכרס חדש יותן וקשה לר"י דצפרק האשה שגפלו (כתובות דף פ. ושם) גצי מוילאי הוולאות על נכסי אשמו וכו' מפרש רב יהודה אפי' לא אכל אלא חצילי ומורות רב יהודה לטעמיה דאמר אכלה ערלה וכלאים ושציעית הוי חזקה פי' לע"פ צנבל אלו אין יכול לאכול רק העצים שהפירות אסורין אלמא עני כלאים שרו ואומר ר"מ דהתם מיירי צאותן עמים שהיו קודם זריעת כלאים וקודם שהוסיף מאתיים^ד אצל אותן שגדלין אחרי כן אסורין מאחר שהוסיף מאתיים:

הוא"ל ודייתה לו שעת הכושר קודם השרשה. והא דאמרינן צפ"ק דמנחות (דף ק. ושם) גצי טריפה דכלאים לא היה להם שעת הכושר התם קאי על משקה ישראל ומשקה לא היה לו לעולם שעת הכושר^ה:

חזין מעצי אשירה. נראה לר"י דמיירי כגון שאין יכול להתרפא משאר עצים אלא צוה כגון על ידי שדים או שום דבר אחר משום דאמי למיטעי צמר ע"ז^ו וגצי צן דמא צע"ז פרק שני (דף ס: ושם) שנשכו נחש וצא יעקב איש כפר סכניא לרפאותו ולא הימחו ר' ישמעאל משום דאפיקורקות^ז משכא ומפרש צירושלמי צפ' שמנה שרשים שהיה רוצה ללחוש לו צבס זריא אצל ע"י תחבושת שרי כדאמרי^ח התם (דף כת.) דר' אצבוי רמא ליה יעקב אפיקורסאי^ט סמא אשקיה:

גידולין: **הזרע**. הראשון: **זרוע מעיקרו**. ככרס צהשרשה כדכתיב

אפילו היכא דאיכא סכנה שנאמר בכל נפשך אפילו נוטל נשמתך. כי אתא רבין אמר רבי יוחנן בכל מתרפאין חזין מעי"ז

עין משפט ונר מצוה

ל א מיי פ"ד מהלכות מאכלות אסורות הל' י יא טו"ע שם:
לא ב מיי פ"ה מהל' כלאים הל' י טו"ע י"ד סי' רלו סעיף ט:
לב ג מיי שם הל' כג טו"ע שם סעיף ח:
לד ד מיי פ"ה מהלכות יסודי המורה הל' ו סמג עשין ה טו"ע י"ד סי' קנח סעיף ג וכן אלפס כאן וצע"י פ"ב ד' שחנ"ו:

תורה אור השלם

- לא תורע ברמץ בלבאים פן תקדש המלאה תורע אשר תורע ותבואת הקרם: דברים כב ט
- ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאריך: דברים ו ה

רבינו הגנאל

ורחינן מה לערלה שכן וכו', חמץ בפסח יוכיח, ופרכין מה לחמץ בפסח שכן ענוש כרת, כלאי הכרם יוכיחו. ואם איתא נפרוך מה לכלאי הכרם שכן לוקין עליהן אפילו שלא כדרך הנאותן, ופרקי אביי הכי בשך בחלב נמי לוקה עזרי אפילו שלא כדרך הנאות דהא לא כתיבא ביה אכילה. ואיסי אמר לך כיון דבשר בחלב איחקש לגבולה, שנאמר כי עם קדוש אתה לחי' אלהיך לא תבשל גידו בחלב אמו, וכתיב ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשרה טרפה לא תאכלו, הנה נאמר בבאן כי עם קדוש, ונאמר להלן ואנשי קדש תהיון לי, וכתיב בטרפה לא תאכלו, הרי אכילה בהדאי כתיבא ביה, בשך בחלב נמי כאילו אכילה כתיבה ביה. ואביי אדרבה נימא להכי לא כתיב ביה אכילה בגופו לומר שלוקה שלא כדרך הנאותן, ונפרוך מה דכלאי הכרם שכן לא היתה להם שעת הכושר, תאמר בבשר בחלב שהיתה לו שעת הכשר שאילו שרה בשך בחלב כל היום כולו מותר. ואינו אסור אלא אם בשול. ורחינן כלאי הכרם נמי דמלאה פריך הכי שמעי' מינה דהויתה להם שעת הכושר משעת זריעה עד שעת השרשה, (ז) כי לא אסור אלא עיקרן, והן שלשה ימים שהנטיעה קולטת בהן. ומהאי טעמא דייק רב אדא בר אהבה ואמר זאת אומרת כלאי הכרם עיקרן נאסרו. ומקשינן איני דכלאי הכרם בהשרשה נאסרין, והתניא המעביר עצין נקוב בכרם אם הוסיף הוסיף עצין זה בכרם כשיעור שיש בו חלק אחד במאתיים חלקים כמה שיש בו נאסר, דייקין מינה מדוקחתי הוסיף נאסר, מכלל שאם לא הוסיף אפילו השריש לא נאסר. ופרקי רבא כתיב המלאה וכתיב הורע, הא כיצד, אם היה זרוע עד שימלא כדכתיב המלאה, לא היה זרוע

עכשיו נזרע בהשרשה, בעת שזרוע נזרע בהשרשה נאסר, שנאמר הורע. אמר ר' אחי' בכל מתרפאין חזין מעי"ז ואפילו היכא דאיכא סכנה שנאמר בכל נפשך אפילו נוטל נשמתך.

^[א] דברי רבינו הוא כפי ה"מ שהובא ברש"י כאן ד"ה זאת אומרת ואולי דרש"י כיון מה על דברי הר"ם ז"ל אלא